

Ε

Ελληνισμός του Βορρά

GREKER I NORDEN

Καλές Ήσπρες
Γρεβλίγ Ηελγ

Καλέσγορζέ

Χριστούγεννα & Πρωτοχρονιά
ΕΛΛΑΔΑ ή ΣΟΥΗΔΙΑ;

μαζί!

Αναχωρήσεις από Σουηδία και Ελλάδα
23 Δεκεμβρίου έως και 6 Ιανουαρίου
με την άνεση και σιγουριά των Σκανδιναβικών αερογραμμών

ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΣΟΥΗΔΙΑ

από **2599:-**

ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ

από **269€**

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κρατήσεις εσωτερικών ταξιδιών με την

ΠΑΚΕΤΑ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΣΤΗΝ ΣΟΥΗΔΙΑ,
ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ ΣΤΗΝ ΒΑΛΤΙΚΗ,
ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ,
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

TRAVELLER
OF THE WORLD

Aer Olympic

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Λ. ΝΙΚΗΣ 3, 5ορ., 546 24, ΤΗΛ.: 2310 257 255, FAX: 2310 256 942
www.traveller.fr

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ

REGERINGSGATAN 60, TEL.: 08-24 28 85, FAX: 08-21 43 43,
www.aerolympic.se

Της Σύνταξης

Ηαλλαγή διακυβέρνησης της χώρας που προήλθε από τα αποτελέσματα των σουηδικών εκλογών, έγινε αμέσως αισθητή από τις αναγκαστικές παραιτήσεις των νέων υπουργών που μονοπώλησαν τις σελίδες και τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Η κατάργηση της Υπηρεσίας Ενσωμάτωσης (Integrationsverket) χωρίς καμία αναφορά για το τι θα επακολουθήσει και πού θα μεταφερθούν οι αρμοδιότητες, η προτεινόμενη αναδιοργάνωση των αρμοδίων (ombudsmän) και αντιστοίχων υπηρεσιών που ασχολούνται με θέματα διακρίσεων -που, δυστυχώς, γίνονται όλο και περισσότερες-, η κατάργηση της διακομματικής επιτροπής της σουηδικής βουλής που για μεγάλο χρονικό διάστημα συνέλεξε στοιχεία, προσδιόρισε, ανέλυσε τα ρατσιστικά και τα φαινόμενα διακρίσεων -παρ' όλο βρισκόταν στο τέλος της έρευνάς της και σύντομα θα παρουσίαζε το τελικό αποτέλεσμα με προτάσεις λήψης μέτρων- και η είσοδος του ναζιστικού/ρατσιστικού κόμματος σε πολλά νομαρχιακά και δημοτικά συμβούλια της χώρας, έχει προκαλέσει ανησυχία στις οργανώσεις των ξένων. Ας ελπίσουμε ότι η υπουργός Ενσωμάτωσης και Ισότητας Nyamko Sabuni θα επανεξετάσει και θα λάβει υπόψιν της την ουσία των θεμάτων, θα δει τα πράγματα με νηφαλιότητα και θα ενεργήσει ανάλογα. Ούτε η Σουηδία, αλλά ούτε και καμία άλλη χώρα του κόσμου έχει να αποκομήσει οφέλη από την περιθωριοποίηση μέρους του πληθυσμού.

Κατά τη διάρκεια του Φθινοπώρου και ως τις αρχές του Δεκεμβρίου έχουν πραγματοποιηθεί -και υπολείπονται ακόμα μερικές- μία σειρά ποιοτικών πολιτιστικών εκδηλώσεων, που συνδιοργανώθηκαν από ελληνικούς και σουηδικούς φορείς της Στοκχόλμης (βλ. ιδιαίτερη αναφορά σσ. 5-7 στο παρόν τεύχος). Ο ευρύτατα γνωστός Έλληνας ηθοποιός Κώστας Καστανάς, στη διάρκεια της παραμονής του στη Στοκχόλμη, συμμετείχε σε εκδηλώσεις που έγιναν στο Μεσογειακό Μουσείο Στοκχόλμης και στην Ελληνική Πολιτιστική Στέγη με μεγάλη συμμετοχή του κοινού. Ο Κ. Καστανάς παρουσίασε -υπό μορφή αναλογίου- σε παγκόσμια πρώτη το θεατρικό έργο του Νίκου Καζαντζάκη Οδυσσέας, που όπως ανέφερε θα αποτελέσει μία από τις προσεχείς θεατρικές δραστηριότητές του.

Στο παρόν τεύχος που είναι και το τελευταίο για το 2006, θέλουμε να ευχηθούμε σε όλους τους αναγνώστες μας ένα χαρούμενο, με υγεία και δημιουργικό 2007.

Καλά Χριστούγεννα

και

Εντυχιμένος ο Καινούριος Χρόνος!

Έτος ίδρυσης 1976
Πρώην Μεταναστευτικά ΝΕΑ

Εκδίδεται απο την Ομοσπονδία Ελληνικών
Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας
(ΟΕΣΚΣ)

με 4 τεύχη το χρόνο

Διεύθυνση
Landsvägen 52
SE-172 63 Sundbyberg SWEDEN

Τηλέφωνο **Fax**
+46 8 627 00 27 +46 8 627 00 26

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο
Κομνηνός Χαϊδευτός

Layout
Lennart Ljungh

Υπεύθυνος περιοδικού
Ελένη Αλουτζανίδου

Ετήσιες συνδρομές
Ατομική 150 SEK
Οργ./Υπηρεσίες 250 SEK

Αρ. ταχ. λογ/σμού
854003-1

Το περιοδικό διευθύνεται
από Συντακτική Επιτροπή.
Ευπόγραφα άρθρα εκφράζουν
τον συγγραφέα

Grundad 1976
F. d. Metanasteftika NEA
Utgges av
Grekiska Riksförbundet i Sverige (GR)
med fyra nummer per år

Postadress
Landsvägen 52
SE-172 63 Sundbyberg SWEDEN

Telefon **Fax**
+46 8 627 00 27 +46 8 627 00 26

Ansvarig utgivare
Komninos Chaideftos

Ansvarig för tidskriften
Eleni Aloutzanidou

Grafisk form
Lennart Ljungh

Prenumerationer
Privatpersoner 150 SEK/år
Organisationer/myndigheter 250 SEK/år

Postgiro
854003-1

Redaktionen ansvarar för tidskriften

E-mail
etv@telia.com
www.grekiskariksförbundet.se

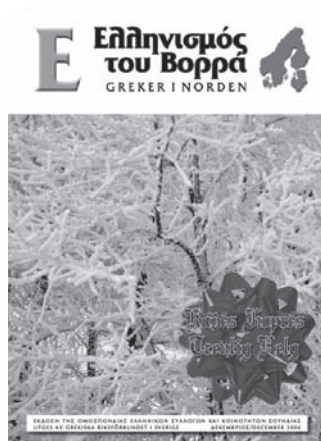
ISSN 1404-7624

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 3 Της Σύνταξης
- 5 Εκδηλώσεις στη Στοκχόλμη
- 8 Δραστηριότητες
- 9 Συνέντευξη του Γ. Στασινάκη στον Ξ. Παγκαλιά
- 10 Ο Νικόλαος Τζιαμπάζης μέσ' από τρία διηγήματά του
του Κώστα Κουκούλη
- 12 Ο Κ. Καστανάς στη Σουηδία
του Χρήστου Παππά
- 13 Συνέντευξη του Κ. Καστανά στον Χ. Παππά

INNEHÅLL

- 16 Antidiskrimineringsbyråerna i Stockholm
av Fontas Pagalias
- 18 Innan året är slut ska jag ha gift mig
av Jan Henrik Swahn
- 20 Möjligheternas tid
av Nikolaos Tziambazis

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ

Κυριακή 24/9, Θερινός Κινηματογράφος: η μηχανή της πόλης

Μελισσάνθη Σαλίμπα,
Γιάννης Χριστοφίδης
και Ann-Margaret Mellberg

Βίντεο των Μελισσάνθη Σαλίμπα και Γιάννη Χριστοφίδη (Φοιτητές του Πάντειου Πανεπιστημίου Αθήνας, τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού) φωτογραφίες Μανόλη Φρουδαράκη (απόφοιτος του τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθήνας, κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στη νευροβιολογία στο Πανεπιστήμιο Ουτρέχτης). Πριν την προβολή, η Π. Καλιώρα έκανε μία σύντομη αναδρομή στην πορεία οικοδόμησης και πληθυσμιακής εξέλιξης της Αθήνας. Το βίντεο ακολουθούσε τις ροές που σχηματίζουν τη μορφή της Αθήνας, με σημείο αναφοράς την αφήγηση της ιστορίας του θερινού κινηματογράφου. Στη διαδρομή αυτή, οι φωτογραφίες είναι μικρές στάσεις, αφηγήσεις των ανθρώπων που δημιουργούν καθημερινά τον προσωπικό τους, ζωντανό χάρτη της πόλης. Μετά την προβολή του βίντεο ακολούθησε μία πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση μεταξύ των παρευρισκομένων και των δημιουργών.

Σάββατο 21/10, 2007 Έτος Καζαντζάκη

Jan Henrik Swahn,
Γιώργος Στασινάκης και Κυριακή
Παπαδοπούλου Samuelsen

Ο πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων του Νίκου Καζαντζάκη Γιώργος Στασινάκης, παρουσίασε στους χώρους της Ελληνικής Πολιτιστικής Στέγης Στοκχόλμης το πρόγραμμα εκδηλώσεων προς τιμήν του Νίκου Καζαντζάκη για το 2007 (Έτος Καζαντζάκη, 50 χρόνια από τον θάνατό του). Στην Αθήνα, όπου και η έναρξη των εκδηλώσεων, το Διεθνές Συνέδριο με αντικείμενο το έργο του μεγάλου στοχαστή και συγγραφέα, έχει τεθεί υπό την αιγίδα του προέδρου της Δημοκρατίας Κάρολου Παπούλια. Θα ακολουθήσει πλήθος εκδηλώσεων τόσο στην Ελλάδα όσο και σε πολλές χώρες του εξωτερικού όπου υπάρχουν τμήματα της Εταιρείας.

Κυριακή 22/10, έκθεση ζωγραφικής

Την Κυριακή έγιναν τα εγκαίνια της έκθεσης "Αθήνα - Στοκχόλμη, περιπλάνηση και διαδρομές μέσα στην πόλη" στην Ελληνική Πολιτιστική Στέγη. Η ιστορικός τέχνης Σταυρούλα Γουδάκη έκανε μία σύντομη παρουσίαση της έκθεσης και μίλησε για τα θέματα που απασχολούν την σύγχρονη τέχνη.

Τρίτη 24/10 - Παρασκευή 27/10

Τετράημερο ελληνικού κινηματογράφου στο Filmhuset Στοκχόλμης -προβολή διαφορετικής ταινίας κάθε βράδυ.

Κυριακή 29/10, Εθνική επέτειος 28ης Οκτωβρίου

Με αφορμή την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940, διοργανώθηκε εκδήλωση αφιερωμένη σε μία μεγάλη καλλιτέχνη, την “Τραγουδίστρια της Νίκης” Σοφία Βέμπο.

Η πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Στοκχόλμης Ολγα Μαργέτη, αναφέρθηκε στη ζωή και το έργο της “Φωνής της Ελλάδας” κατά την περίοδο του ελληνο-ιταλικού πολέμου καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Γεννήθηκε το 1910 στην Καλλίπολη της ανατολικής Θράκης και το πραγματικό της όνομα ήταν Σοφία Μπέμπο. Μετά το τέλος της Μικρασιατικής Καταστροφής βρέθηκε στην Τσαριστάνη και αργότερα στον Βόλο. Ξεκίνησε την καλλιτεχνική της καριέρα τη δεκαετία του ‘30 στη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια ηχογραφεί δίσκους στην *Κολούμπια* και συμμετέχει σε κινηματογραφικές

ταινίες. Η έκρηξη της καριέρας της ήρθε με την κήρυξη του πολέμου το 1940, όπου τραγουδά πολιτικά και σατιρικά τραγούδια και η φωνή της έγινε εθνικό σύμβολο. Με μία συμβολική κίνηση προσφέρει 2.000 χρυσές λίρες στο Ελληνικό Ναυτικό. Μετά το τέλος του πολέμου επιστρέφει από τη Μέση Ανατολή στην Αθήνα και ιδρύει το “Θέατρο Βέμπο”. Στις αρχές της δεκαετίας του ‘70 σταματά οριστικά τις εμφανίσεις της και ζει αποτραβηγμένη με μεγάλες δυσκολίες. Η κηδεία της στις 11 Μαρτίου 1978 στην Αθήνα, μετατράπηκε σε πάνδημο συλλαλητήριο.

Η ομιλία της Ολ. Μαργέτη εμπλουτισμένη με οπτικοακουστικό υλικό, παρουσίασε πολλές από τις πτυχές της μεγάλης καλλιτέχνης, καθώς επίσης και από πού προήλθαν πολλά από τα αγαπημένα τραγούδια της “Παιδιά της Ελλάδας παιδιά”, “Ραντεβού στην Αθήνα” κ.ά.

Σάββατο 4/11, Λογοτεχνικό απόγευμα αφιερωμένο στον Νίκο Καζαντζάκη

Παγκόσμια πρώτη παρουσίαση στο Μεσογειακό μουσείο Στοκχόλμης.

Ο ηθοποιός Κώστας Καστανάς παρουσίασε σε μορφή αναλογίου τον μονόλογο Οδυσσέας-πρόβα, σε κείμενα Νίκου Καζαντζάκη (προβαλόνταν ταυτόχρονα σε αγγλική μετάφραση).

«Είδα τον Οδυσσέα σαν μια εσωτερική πορεία του ανθρώπου που πάσχει, που παλεύει όχι μόνο με τα στοιχεία της φύσης αλλά και μ’ αυτά που τον στοιχειώνουν τον ίδιο. Που πιστεύει, αγαπά, σέβεται, δεν σέβεται, αψηφά, αμφιβάλλει, λατρεύει. Ετσι, κρατώντας τα σημεία που μιλά (μονολογεί) ο ίδιος και δίνοντας μια αίσθηση παρουσίας των προσώπων γύρω του που πάντα κουβαλά μέσα του, αναιρώντας τη φυσική παρουσία τους και αφήνοντας μόνο τη φωνή τους σε διάσταση νοητής

παρουσίας, προσπαθώ να προβάλλω σαν σε όνειρο τον Οδυσσέα που κρύβουμε μέσα μας μόνο, απελπισμένο, αλλά επίμονο, ευκίνητο και ευφάνταστο, αιώνιο ταξιδιώτη σ’ αυτό το εναγώνιο, περιπετειώδες, τρομακτικό με σκύλες και χάρυβδες αλλά συγκλονιστικά γοητευτικό ταξίδι που λέγεται ζωή.»

Τζία Γιοβάνη και
Κώστας Καστανάς

Κυριακή 5/11, Αφιέρωμα στον Έλληνα ηθοποιό Κώστα Καστανά

Υπό μορφή διαλόγου (μεταξύ Κώστα Καστανά-Τζίας Γιοβάνη) παράλληλα με οπτικοακουστική παρουσίαση σκηνών από την πλούσια καλλιτεχνική δραστηριότητα του Κ. Καστανά, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση/αφιέρωμα στην Ελληνική Πολιτιστική Στέγη Στοκχόλμης.

Ο Κ. Καστανάς αναφέρθηκε στο ξεκίνημα της καριέρας του, στις συνθήκες και τις προϋποθέσεις της εποχής εκείνης, στους συνεργάτες, καθώς επίσης και στην μετέπειτα πορεία του ως ηθοποιού, σκηνοθέτη και επί σειράν ετών δασκάλου σε σχολές θεάτρου.

Η γλαφυρή διήγηση και το χιούμορ του Κ. Καστανά - προς τέρψη των πολυπληθών καλεσμένων- συνθέσαν ένα απολαυστικό κυριακάτικο απόγευμα.

Τρίτη 7/11, Λογοτεχνική βραδιά αφιερωμένη στον Σουηδό συγγραφέα Stig Dagerman

Λογοτεχνική βραδιά αφιερωμένη στον Σουηδό συγγραφέα Stig Dagerman (Norrgårdet i Älvkarleby 1923 - Stockholm 1954) στο Μεσογειακό μουσείο Στοκχόλμης. Την παρουσίαση του προγράμματος έκανε η Ann-Margaret Mellberg (έχει μεταφράσει τον Dagerman στα ελληνικά). Συμμετείχαν ο γιός του Dagerman René (διάβασε αποσπάσματα από το έργο του πατέρα του), οι μουσικοί Urban Forsgren και Bengt Söderhäll (έχουν μελοποιήσει μία σειρά ποιημάτων του συγγραφέα) και ο Έλληνας ηθοποιός Κώστας Καστανάς (διάβασε ένα ποίημα και έπαιξε ένα μονόλογο από ένα θεατρικό έργο). Στην εκήλωση παρευρέθηκε η γυναίκα και το εγγόνι του Dagerman.

Η εκπληκτική ανάγνωση του René πλαισιωμένη από τη μουσική και το τραγούδι των Urban και Bengt, την άφογη εκτέλεση του Κώστα και τη διακριτική παρουσίαση της Ann-Margaret, συνέθεσαν ένα υπέροχο σύνολο συντελεστών. Ο καθένας μόνος και όλοι μαζί, τίμησαν

Urban Forsgren, Bengt Söderhäll, René Dagerman και Κώστας Καστανάς

όπως αξίζει έναν από τους κορυφαίους Σουηδούς συγγραφείς που ενώ έχει περάσει περισσότερος από μισός αιώνας από το θάνατό του, το έργο του παραμένει τόσο ουσιαστικό όσο και επίκαιρο.

ΕΠΣ

Συνδιοργανωτές

ABF Στοκχόλμης

Διεθνής Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη -τμήμα Σουηδίας

Ελληνική Κοινότητα Στοκχόλμης

Ελληνική Ομοσπονδία Νέων Σουηδίας

Ελληνική Πολιτιστική Στέγη

Ελληνική Πρεσβεία

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, γραφείο Σκανδιναβίας

Λύκειο Ελληνίδων

Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας

Medelhavsmuseet

Stockholms Filmskola

Δευτέρα 6/11 - Παρασκευή 10/11, Σεμινάρια παραδοσιακών ελληνικών χορών

Τα σεμινάρια παραδοσιακών χορών του Γιώργου Μπενέτου αναβλήθηκαν λόγω ασθένειας. Νέες ημερομηνίες διεξαγωγής των σεμιναρίων θα ανακοινωθούν προσεχώς.

Δραστηριότητες

ΣΑΕ περιφέρειας Ευρώπης

Στις 26-29 Οκτωβρίου στην Πάφο της Κύπρου, πραγματοποιήθηκε η περιφεριακή Συνέλευση του ΣΑΕ Ευρώπης. Η κήρυξη των εργασιών της Συνέλευσης έγινε από τον πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων Κύπρου Δημήτρη Χριστόφια.

Το προεδρείο της Συνέλευσης

Τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν:

- δραστηριότητες της περιφέρειας Ευρώπης
- ανθρώπινα δικαιώματα ως βάση επίλυσης του κυπριακού προβλήματος
- ελληνική παιδεία και ελληνομάθεια στην Ευρώπη
- κοινωνικά θέματα
- ο νέος νόμος που δίδει το ΣΑΕ
- οργάνωση, δομή και συντονισμός της περιφέρειας Ευρώπης

Ασκήθηκε κριτική για το νέο νόμο του ΣΑΕ διότι δεν λήφθηκαν υπόψη οι προτάσεις των ευρωπαϊκών Ομοσπονδιών και Κοινοτήτων Ευρώπης. Ακολούθησαν οι εκλογές για την ανάδειξη Συντονιστή και δεκαμελούς συμβουλίου της περιφέρειας.

Συντονιστής περιφέρειας Ευρώπης εκλέχτηκε ο Γιώργος Αμαραντίδης από την Γερμανία, πρόεδρος των Ποντίων Ευρώπης.

Το νέο δεκαμελές συμβούλιο που εκλέχτηκε αποτελείται από τους:

Γιώργο Μαντικό, Γερμανία
 Κοσμά Λουτσόπουλο, Γερμανία
 Σοφία Καρυπίδου, Γερμανία
 Γιάννη Επιτροπάκη, Γερμανία
 Νίκο Τσιτσιγκο, Βέλγιο
 Ευδοξία Πάντα, Βέλγιο
 Φραντζέσκα Παπαδοπούλου, Σουηδία
 Αστέριο Μπρατάνη, Σουηδία
 Αικατερίνη Γιαννάκη, Ιταλία
 Νίκο Σκηνίτη, Μ. Βρετανία

Η επερχόμενη Στ' Τακτική Συνέλευση του ΣΑΕ θα γίνει στη Θεσσαλονίκη 8-10 Δεκεμβρίου 2006.

Παρουσίαση ελληνικών κρασιών

Το εμπορικό τμήμα της ελληνικής πρεσβείας Σουηδίας σε συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Προώθησης Εξαγωγών και το Nordic Wine Institute, διοργάνωσαν ημερίδα προβολής των ελληνικών κρασιών στο Grand Hotel της Στοκχόλμης στις 6 Νοεμβρίου.

Στην ημερίδα παραυρέθηκαν ο πρέσβης της Ελλάδας Ευάγ. Καρόκης, της Κύπρου Π. Αναστασιάδης, ο διευθυντής της Εθνικής Τράπεζας Θ. Ψαρούλης, ο πρόεδρος της ΟΕΣΚΣ Κ. Χαϊδευτός, επαγγελματίες του κλάδου και δημοσιογράφοι.

Κ. Χαϊδευτός: *Παρόμοιες ενέργειες προβολής θα βοηθήσουν στην προώθηση των ελληνικών προϊόντων. Με την σημερινή παρουσίαση δημιουργούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις ανάδειξης της μεγάλης γκάμας των ελληνικών κρασιών που με την εξαιρετική τους ποιότητα είναι ανταγωνίσιμα των άλλων γνωστών οινοπαραγωγών χωρών.*

Στιγμιότυπο από την παρουσίαση

"Greklandskryssning"

Με μεγάλη συμμετοχή κόσμου, ελληνικό φαγητό μουσική από τη λαϊκή ορχήστρα Ταξίμι, έγινε το ταξίδι στο Άβο της Φινλανδίας στις 28 του Οκτώβρη. Την ΟΕΣΚΣ εκπροσώπησαν ο Μανώλης Τερζάκης και ο Δημήτρης Γεωργιάδης.

Γιώργος Στασινάκης, πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη

Με λίγο σκωπτική διάθεση θα τον χαρακτηρίζαμε -χωρίς να απέχουμε και πολύ από την αλήθεια- ως τον άνθρωπο ΟΗΕ. Ιδρυτής και πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας που ιδρύθηκε στη Γενεύη 14 Δεκεμβρίου 1988. Η Εταιρεία αριθμεί περισσότερα από 4.000 μέλη και διαθέτει τμήματα σε 103 χώρες και στις πέντε ηπείρους.

Έδρα της Εταιρείας είναι η Γενεύη και διοικείται από μία Συντονιστική Επιτροπή η οποία εκλέγεται κάθε δύο χρόνια από τη γενική Συνέλευση των μελών. Είναι μη κερδοσκοπική και αυτοχρηματοδοτούμενη οργάνωση από συνδρομές και δωρεές.

Ο Γ. Στασινάκης -που αν και το επώνυμό του παραπέμπει στην Κρήτη- είναι Καλαματιανός και μεγάλωσε στον Πειραιά. Μετά τις πανεπιστημιακές σπουδές του στο Μπορντώ της Γαλλίας απ' όπου αποφοίτησε με Δίπλωμα Πολιτικών Επιστημών, Πτυχίο Νομικής και Δίπλωμα Ανωτέρων Σπουδών Δημοσίου Δικαίου, δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά στην Γενεύη της Ελβετίας. Υπήρξε βοηθός του Αντιπροσώπου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, βοηθός του Κοσμήτορα της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Γενεύης, ανώτερο διοικητικό και νομικό στέλεχος στο CERN (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Πυρηνικών Ερευνών) στη Γενεύη ως τη συνταξιοδότησή του το 2003.

Είναι ο αρχισυντάκτης της εξαμηνιαίας γαλλόφωνης επιθεώρησης *Le regard crétois* (το περιοδικό της Εταιρείας), μέλος της Διεθνούς Ένωσης Γαλλόφωνου Τύπου και δωρητής του Μουσείου Νίκου Καζαντζάκη (Βαρβάροι-Μυρτιά, Ηράκλειο Κρήτης). Ιδία δαπάνη, έχει κάνει δεκάδες διαλέξεις σε 73 χώρες με θέματα γύρω από τη σκέψη και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη.

Η Εταιρεία διαθέτει οπτικοακουστικό και εκθεσιακό υλικό στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά και ρωσικά και μία μεγάλη σειρά Πρακτικών Συνεδρίων, Ημερίδων και Λογοτεχνικών διαγωνισμών σε διάφορες γλώσσες. Εκδίδει, επίσης, το τετραμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο *Synthesis*, στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, πορτογαλικά και ρωσικά.

ΕτΒ: Κ. Στασινάκη, τι σας ώθησε στη δημιουργία της Εταιρείας;

Η προώθηση με διάφορους τρόπους -ιδιαίτερα με μελέτες- του έργου και της σκέψης του μεγάλου συγγραφέα και ποιητή Νίκου Καζαντζάκη. Κατά την ίδρυση της Εταιρείας αποφασιστικού χαρακτήρα ήταν η συμμετοχή της Ελένης Καζαντζάκη -που ζούσε τότε στη Γενεύη- και του ιδρυτή του Μουσείου Νίκου Καζαντζάκη στην Κρήτη Γιώργου Ανεμογιάννη που δυστυχώς δεν υπάρχουν πια μαζί μας.

ΕτΒ: Γιατί ο Νίκος Καζαντζάκης;

Ο Ν. Καζαντζάκης διαθέτει ορισμένα σπάνια χαρακτηριστικά: παγκοσμιότητα, επικαιρότητα και αστήρευτη πνευματικότητα. Ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο, γνώρισε τους ανθρώπους από πολύ κοντά και αυτή η άμεση εμπειρία του, διακρίνει το έργο του στην ολότητά του. Δεν υπήρξε θεατής των γεγονότων αλλά άμεσος εκφραστής τους και αυτό διαφαίνεται στο φάσμα της συγγραφικής του δραστηριότητας: πεζογραφία, ποίηση, θέατρο, ταξιδιωτικά, δοκίμια, κινηματογραφικά σενάρια και μεταφράσεις. Ακόμα και οι δημοσιογραφικές ανταποκρίσεις του, διακρίνονται, όχι μόνο για τη σαφήνειά τους αλλά και για την αμεσότητά τους.

Υπήρξε και παραμένει, ένας από τους κορυφαίους συγγραφείς του κόσμου. Εξ άλλου δεν είναι τυχαίο γεγονός ότι υπάρχουν αντίστοιχα τμήματα της Εταιρείας σε περισσότερες από τις μισές χώρες του πλανήτη μας.

ΕτΒ: Του χρόνου συμπληρώνονται 50 χρόνια από το θάνατό του Νίκου Καζαντζάκη. Ποιο το πρόγραμμα εορτασμού της επετείου;

Το 2007 που θα κηρυχθεί Έτος Νίκου Καζαντζάκη, θα γίνουν πολλές εκδηλώσεις σε διάφορες χώρες του κόσμου. Ως τώρα έχουν προγραμματιστεί 13 Συνέδρια και διάφορες άλλες εκδηλώσεις -ημερίδες, διαλέξεις, εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις κ.ά.- σε 71 χώρες. Στην Ελλάδα, εκτός των Διεθνών Συνεδρίων που θα πραγματοποιηθούν στην Αθήνα και το Ηράκλειο υπό την αιγίδα του προέδρου της Δημοκρατίας Κάρου Παπούλια και του Υπουργείου Πολιτισμού, θα ακολουθήσει μία μεγάλη σειρά εκδηλώσεων σε 41 πόλεις καθώς, επίσης, και ένα πολιτιστικό ταξίδι στα μέρη που έζησε ο Νίκος Καζαντζάκης (Ηράκλειο, Μεσσηνιακή Μάνη, Αίγινα και Νάξο).

Ελληνες συγγραφείς στη Σουηδία

Ο Νικόλαος Τζιαμπάζης μέσ' από τρία διηγήματά του

τον Κώστα Κουκούλη

Ανοίγοντας ένα λογοτεχνικό βιβλίο, ανοίγουμε ουσιαστικά λογαριασμούς: Λογαριαζόμαστε με το έργο και τον δημιουργό του, (γι' αυτό και εκείνος μαζι μας).

Σε κάθε ανάγνωση “εμφωλεύουν” πάντα εντός μας κάποια ερωτήματα περί λογοτεχνικής συγγραφής, έτοιμα, λες, να έρθουν στην επιφάνεια, αν το απαιτήσει η στιγμή: Πότε πρέπει να θεωρείται κανείς συγγραφέας - ή, το ίδιο, αλλιώς διατυπωμένο: Πότε δικαιούται κάποιος να φέρει τον τίτλο του συγγραφέα; Είναι ζήτημα ποσοτικό, “παραγωγής”; Δηλαδή, “γίνεται” κανείς συγγραφέας, όταν έχει δημοσιεύσει ένα έργο ή όταν θα έχει παρουσιάσει περισσότερα του ενός βιβλία που να αντιπροσωπεύουν κάποιο από τα λογοτεχνικά είδη; Μήπως είναι ζήτημα ποιότητας, αισθητικής; Ποιος αποφασίζει περί της λογοτεχνικότητας ενός έργου και πώς; Και ποιος “βαπτίζει” κάποιον λογοτέχνη; Πώς αναδεικνύεται κάποιος (ως) λογοτέχνης; Με άλλα λόγια, ποιος αξιολογεί και πώς, (ένα) έργο και (έναν) λογοτέχνη; Τέτοια και, ίσως, άλλα, συναφή, ερωτήματα που μπορεί και να διαπλέκονται μεταξύ τους, προκύπτουν σχεδόν σε κάθε επαφή μας με ένα λογοτεχνικό έργο, και ας μην εκφράζονται άμεσα, συνειδητά και “συστηματοποιημένα” από μέρους μας. Φυσικά, σκοπός δεν είναι να απαντηθούν τούτα τα ερωτήματα εδώ. Εδώ, αρκεί η εντόπισή τους - ή, σωστότερα, η υπενθύμισή τους, αφού πρόκειται για ερωτήματα που ενυπάρχουν, καθώς ήδη εννοήθηκε, έστω και σε λανθάνουσα κατάσταση, στην “αναγνωστική μας συνείδηση”. Σημαντικότερη μάλλον είναι η ψυχοδιανοπτική διεργασία στην οποία παραπέμπει η υπενθύμιση ερωτημάτων, όπως αυτά που μόλις τέθηκαν: Ως δέκτες, ως αναγνώστες, αντιδράμε, αξιολογούμε (: δεχόμαστε ή απορρίπτουμε) - εν ολίγοις, κρίνουμε το λογοτέχνημα. Ακόμη και όταν τίποτε δεν μας ενοχλεί σε ένα λογοτεχνικό δημιούργημα - ή, ακόμη και όταν το χαϊρόμαστε και, στην καλύτερη περίπτωση, το απολαμβάνουμε: κρίνουμε (έστω, ανομολόγητα, βουβά), το έργο και τον συγγραφέα του. Κατά βάθος, ο αναγνώστης ποτέ δεν στέκει απόλυτα ουδέτερος απέναντι σε ένα λογοτεχνικό έργο ή σε κάτι που του προσφέρεται με λογοτεχνική πρόθεση.

Οι σκέψεις και οι απόψεις που εκφράστηκαν μόλις πιο πάνω, προϋπήρχαν, βέβαια, εν αδρανεία· αν τώρα φαντάζει να ήρθαν κάπως αιφνιδιαστικά στην επιφάνεια, ήταν επειδή τις “κάλεσε” η επαφή με ορισμένα διηγήματα, που κατά καιρούς δημοσίευσαν Έλληνες και Ελληνίδες της Σουηδίας, οι οποίοι, θα λέγαμε, ότι ανήκουν στη δεύτερη μεταναστευτική γενιά. (Ο όρος ‘μεταναστευτική γενιά’, ας μείνει εδώ χωρίς επεξηγήσεις, στην καθαρά συμβατική του χρήση). Ένας από αυτούς τους διηγηματογράφους είναι και ο Νικόλαος Τζιαμπάζης, τον οποίο γνωρίζω από τα κείμενά του, που τακτικά δημοσιεύει στο περιοδικό της ΟΕΕΚΣ εδώ και χρόνια. Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο Τζιαμπάζης δεν δημοσιεύει μόνο διηγήματα στις σελίδες του εν λόγω περιοδικού αλλά και άρθρα που σχολιάζουν διάφορα κοινωνικά φαινόμενα ή καταστάσεις. Ακόμη, αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός, πως στα κείμενά του εκφράζεται στα σουηδικά. Έχω την εντύπωση, ότι, τα δημοσιευμένα διηγήματα του Τζιαμπάζη, (αυτά ενδιαφέρουν σ' ετούτες τις αράδες), άνετα θα σχημάτιζαν συγκεντρωμένα μία συλλογή. Εδώ, θα σταθούμε ενδεικτικά σε τρεις ιστορίες του, παρεμφερούς θεματολογίας και από συγκεκριμένη χρονική περίοδο δημοσίευσης, αφού πρώτα δώσουμε τούτα τα ελάχιστα βιογραφικά στοιχεία του συγγραφέα: Είναι γεννημένος (από Έλληνες γονείς) στον Λαγκαδά, το 1954 και εγκαταστημένος στη Σουηδία από το 1972.

Στο διήγημά του «Längtan»¹, ο Τζιαμπάζης, μας μιλάει για τον Χρήστο, έναν έλληνα μετανάστη. Μέσω αυτού του επινοημένου προσώπου, το οποίο βρίσκεται στην προχωρημένη “μέση ηλικία”, περιγράφεται η μοναξιά, ο ανανταπόδοτος έρωτας, η αναπόφευκτη φθορά, η παρακμή του σώματος, καθώς και ο αγώνας τής ψυχής, να βρει την παρηγοριά στον κόσμο τής φαντασίας. Επινοημένος ο τύπος του κεντρικού ήρωα, αλλά γι' αυτό όχι και ανύπαρκτος στη ζωή - πράγμα, που το επικυρώνει το ίδιο το κείμενο κατά την ολοκλήρωσή του. Πράγματι, η σύντομη αυτή ιστορία επιμκύνεται αιφνιδιαστικά, με ένα υστερόγραφο, το οποίο μεταφέρει τρόπον τινά τον αναγνώστη από το πλασματικό περιβάλλον του διηγήματος στο πεδίο της πραγματικότητας. Στο ΥΓ αυτό αναφέρει εν συντομία ο συγγραφέας τη μοίρα ενός συγγενή του μετανάστη, επιχειρώντας έτσι φανερά να προσδέσει την κυρίως αφήγησή του στην πραγματικότητα· να της δώσει, με αυτή τη μετάβαση, μιαν αισθητότερη, πιο “χειροπιαστή” διάσταση.

Στο διήγημα «Skall vi sjunga eller skall du ge

någon på käftan?»² μιλά ο συγγραφέας για τον Αντρέα, τον φίλο των παιδικών του χρόνων. Κατά την πρώτη του επίσκεψη από τα ξένα στη γενέτειρα, κάπου στη Βόρεια Ελλάδα, ύστερ' από τόσα χρόνια που έχουν περάσει, νιώθει ο αφηγητής την επιθυμία, να μάθει κάτι για τον εν λόγω Αντρέα. Αφηγούμενος πρώτα τις αναμνήσεις που ανασύρει από την παιδική του ηλικία, με αφορμή την περιδιάβασή του στους δρόμους της πόλης, θα επανέλθει ο συγγραφέας στο θέμα της αναζήτησης του Αντρέα· μία αναζήτηση που έμελλε να αποβεί άκαρπη. Θα πληροφορηθεί, όμως, για τις ύποπτες, κατά τις φήμες, πράξεις στις οποίες είχε προβεί ο παιδικός του φίλος, υπό την ιδιότητα του στρατιωτικού πια, τον καιρό της δικτατορίας.

Οι αναμνήσεις από την παιδική ηλικία στην αντιπαράθεσή τους με τη σύγχρονη (ελληνική) πραγματικότητα, αποτελούν το κυρίως θέμα και στο διήγημα «Tarzan i platanen»³. Ο συγγραφέας βρίσκεται και πάλι στον τόπο καταγωγής του, την Ελλάδα. Κύριο σημείο αναφοράς στην ιστορία, ο πλάτανος, που ορθωνόταν στην πλατεία του χωριού - ένα δέντρο, πάνω στο οποίο σκαρφάλωνε συχνά και ο ίδιος ο αφηγητής, παιδί όντας, για να «παίξει Ταρζάν». Οι μνήμες που ανακαλούνται, η περιγραφή της σύγχρονης πραγματικότητας, οι σκέψεις που προκαλούνται, ότι λαβαίνει το σχήμα του κατά την αφήγηση, έχει αιτία του αλλά και επίκεντρο το συγκεκριμένο αυτό δέντρο, το οποίο ανάγεται δυνάμει σε σύμβολο χρόνου. Η σύγκρουση ανάμεσα στη μνήμη

και τη σύγχρονη πραγματικότητα, την Ελλάδα του σήμερα, δημιουργεί ανάμικτα συναισθήματα, μίσος και αγάπη. Η μητέρα πατρίδα είχε αναγκάσει πολλούς να φύγουν στην ξενιτιά, σε αναζήτηση καλύτερης μοίρας, αλλά ό,τι αυτοί οι ξενιτεμένοι είχαν βιώσει - ιδιαίτερα, ως παιδιά - στον γενέθλιο τόπο τους, παρέμεινε ριζωμένο στην ψυχή τους. Σε διηγήματα όπως αυτά που σχολιάζονται εδώ, ο συγκεκριμένος συγγραφέας επιχειρεί να γεφυρώσει το χάσμα που άνοιξε ο χρόνος στον συναισθηματικό κόσμο του έλληνα μετανάστη.

Ωστόσο, ο Νικόλαος Τζιαμπάζης δεν αφήνεται να παρασυρθεί σε συναισθηματισμούς. Μ' όλο που αφηγείται σε πρώτο πρόσωπο, κατορθώνει να αποστασιοποιηθεί από αυτό που τον απασχολεί και συλλαμβάνει το ουσιαστικό. Άμεσα αισθητή, (τουλάχιστον στα διηγήματα που μνημονεύονται εδώ), γίνεται και η ικανότητα του συγγραφέα, να προσαρμόζει τα θέματά του σε αφηγηματικές δομές που τους αναλογούν - πράγμα, που από την άλλη, σημαίνει, ότι το ύφος του δεν είναι ευθύγραμμο ή μονότροπο. Η τεχνική του, λοιπόν, όσο και αν παραλλάσσει από διήγημα σε διήγημα, δεν δημιουργεί απώλειες στο επίπεδο του προσωπικότερου συγγραφικού ύφους· αντίθετα, η τέτοια δυναμική του συγγραφέα, μαρτυρά για τελεσφόρες εκφραστικές αναζητήσεις από μέρους του.

¹ Μεταναστευτικά Νέα, τεύχ. 1/1998

² Μεταναστευτικά Νέα, τεύχ. 3/1998

³ Μεταναστευτικά Νέα, τεύχ. 4/1998

Φωτογραφία: Νίκος Τζιαμπάζης

ΕτΒ: Ευχαριστούμε τον Ν. Τζιαμπάζη για την παραχώρηση της φωτογραφίας

Ο Κώστας Καστανάς στη Σουηδία

του Χρήστου Παππά

Στις αρχές του Νοέμβρη επισκέφτηκε την πρωτεύουσα της Σουηδίας ο ηθοποιός, σκηνοθέτης και καθηγητής της δραματικής τέχνης Κώστας Καστανάς. Ο λόγος της επίσκεψης του δημοφιλούς καλλιτέχνη στη Σουηδία ήταν η συμμετοχή του σε δύο εκδηλώσεις στο Μεσογειακό Μουσείο της Στοκχόλμης. Η μια εκδήλωση έγινε με την ευκαιρία των 50 χρόνων από το θάνατο του μεγάλου έλληνα συγγραφέα Νίκου Καζαντζάκη και η άλλη ήταν ένα αφιέρωμα στη ζωή και το έργο του σουηδού συγγραφέα Στιγκ Ντάγκερμαν. Ταυτόχρονα ο Κώστας Καστανάς παρευρέθηκε σε εκδήλωση-αφιέρωμα που έγινε προς τιμήν του στις 5 Νοεμβρίου στην αίθουσα της Ελληνικής Πολιτιστικής Στέγης.

Ο Κώστας Καστανάς σπούδασε θέατρο στη δραματική σχολή του Εθνικού Θεάτρου της Ελλάδος, στην ίδια σχολή που μετέπειτα δίδαξε επί δώδεκα έτη.

Ως ηθοποιός πρωταγωνίστησε σε παραστάσεις θεατρικών συγγραφέων όπως οι: Σαίξπηρ, Τσέχωφ, Ίφεν, Στρίντμπεργκ, Μολιέρος, Καρύ, Καζαντζάκης κ.ά. κατά την πολυετή συνεργασία του με το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδος, τον θίασο Μινωτή-Παξινού, και σε πολλούς άλλους θιάσους, μερικές φορές προσωπικούς.

Σημαντική ήταν η συνεισφορά του στην αναβίωση του αρχαίου ελληνικού δράματος με την ερμηνεία ρόλων σε δώδεκα έργα των αρχαίων τραγικών και σε δύο κωμωδίες του Αριστοφάνη.

Σταθμός στην πορεία του η συνύπαρξή του στην σκηνή με μορφές του θεάτρου όπως οι: Αλέξης Μινωτής, Κατίνα Παξινού, Έλλη Λαμπέτη, Δημήτρης Χορν.

Ο Κώστας Καστανάς είναι από τους ηθοποιούς που αγάπησαν ιδιαίτερα το ραδιόφωνο αλλά και ανταμείφθηκαν με την αγάπη του κοινού. Η ελληνική ραδιοφωνία του πρόσφερε σπουδαίους θεατρικούς ρόλους σε εκπομπές που αγαπήθηκαν ιδιαίτερα.

Στην «ραδιοφωνική βιβλιοθήκη» διάβασε κείμενα σπουδαίων συγγραφέων, ή στις εξαιρετές πολιτιστικού περιεχομένου εκπομπές λόγου και τέχνης όπως οι εκπομπές του Ηλία Βενέζη «οένοι περιηγητές στην Ελλάδα» και «Πλοία και Θάλασσα», τις εκπομπές της Τούλας Τόλια στο

Τρίτο πρόγραμμα με πρωτότυπες μεταφράσεις σπουδαίων γάλλων ποιητών, όπως ο Λωτρεαμόν, ο Ρεμπώ κ.λπ. Και φυσικά στο λαοφιλές θέατρο της Δευτέρας όπου ερμήνευσε θεατρικά έργα κλασικών και σύγχρονων συγγραφέων, ελλήνων και ξένων από Καζαντζάκη, Σικελιανό, Καμπανέλλη και Ζιόγα και από Σαίξπηρ, Τσέχωφ, Ίφεν και Ο'Νήλ ως τους πολύ σύγχρονους.

Όσotόσο και στη λαϊκή άνθιση του ραδιοφώνου είχε λάβει μέρος στις πρώτες ραδιοφωνικές εκπομπές συνεχείας όπως «Μικρή πικρή μου αγάπη» και το «Ημερολόγιο ενός γιατρού» που υποδύονταν τον γιατρό, εκπομπές που έγραφε ο Βαγγέλης Γκούφας.

Στην ακμή της ελεύθερης ραδιοφωνίας παρουσίασε σειρά εκπομπών στον 902 FM με συνομιλίες με ανθρώπους του πνεύματος και της τέχνης όπως ο Αλέξης Μινωτής, η Μαίρη Αρώνη, ο Μάριος Πλωρίτης, η Άννα Συνοδινού, ο Λυκούργος Καλλέργης, ο Χρήστος Καράς, ο Σπύρος Ευαγγελάτος, ο Παύλος Μάτεσης, η Ασπασία Παπαθανασίου, ο Κώστας Γεωργουσόπουλος και άλλοι. Διάβασε επίσης σε συνέχειες το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο σε απόδοση στη δημοτική του Άγγελου Βλάχου.

Εδώ και χρόνια, η φωνή του αποτέλεσε όπλο κύρους των διαφημιστικών εταιριών για την υποστήριξη των διαφόρων προϊόντων τους, με το διαυγές μεστό άκουσμα την τέλεια άρθρωση και προφορά της ελληνικής γλώσσας και την μεγάλη υποκριτική του πείρα.

Ο Κώστας Καστανάς έχει δανείσει τη φωνή του για ηχογραφήσεις πολλών έργων ελλήνων και ξένων συγγραφέων σε CD. Έχει παίξει σε διάφορες κινηματογραφικές ταινίες, μεταξύ άλλων και σε σουηδικές παραγωγές, όπως στις: «HELLAS», (σουηδική παραγωγή γυρισμένη κρυφά στην Ελλάδα της δικτατορίας, 1969), Μαραθωνοδρόμος (σε σκηνοθεσία Πέτερ Βέστερ και διεύθυνση φωτογραφίας του γνωστού στη Σουηδία Ανδρέα Μπέλλη). Επίσης συμμετείχε στη σουηδική ταινία «Μια βόλτα στον ήλιο» δίπλα στον Γιόστα Έκμαν το 1978.

Ο Κώστας Καστανάς υπήρξε επί σειράν ετών (1986-1995) καθηγητής στην Ανωτέρα Σχολή Δραματικής Τέχνης του Εθνικού Θεάτρου, (σχολή της οποίας είναι και ο ίδιος αριστούχος απόφοιτος) και ο αριθμός των μαθητών που είχε κατά καιρούς και που οι περισσότεροι κάνουν ευδόκιμη πορεία στο Ελληνικό Θέατρο, ξεπερνά τους 250. Σε παλαιότερες χρονιές, είχε διδάξει υποκριτική και στις σχολές Βεάκη και στην Σχολή του Λαϊκού Πειραματικού Θεάτρου.

Την άνοιξη του 2004 ο Κώστας Καστανάς πήγε κατόπιν τιμητικής πρόσκλησης στις Η.Π.Α. και συγκεκριμένα στα πανεπιστήμια Bradley και James Madison όπου διδασκε υποκριτική και παρουσίασε σε οπτικοακουστικό αναλόγιο αποσπάσματα από αρχαίες ελληνικές τραγωδίες στα αγγλικά και αρχαία ελληνικά. (Το ίδιο πρόγραμμα είχε παρουσιάσει στην Πάτρα στο θέατρο Επίκεντρο προσκεκλημένος από το θεατρολογικό τμήμα του πανεπιστημίου Πατρών στα ελληνικά).

Ύστερα από τις ΗΠΑ, στο πρόγραμμα εκδηλώσεων του Κώστα Καστανά στο εξωτερικό, σειρά είχε τώρα η Σουηδία, μια χώρα με την οποία ο καλλιτέχνης έχει ιδιαίτερες σχέσεις, καθώς την έχει επισκεφτεί πολλές φορές (εδώ ζει ο αδελφός του, παλιός δάσκαλος της ελληνικής σε μεταναστώπουλα και μεταφραστής Βαγγέλης Καστανάς) και έχει αποκτήσει πολλούς θαυμαστές και φίλους.

Ο ηθο-ποιός για να ποιεί ήθος, πρέπει να το διαθέτει πρώτα ο ίδιος

Συνέντευξη του Κώστα Καστανά στον Χρήστο Παππά

Με αφορμή την επίσκεψη του Κώστα Καστανά στη Σουηδία, ο καλλιτέχνης παραχώρησε στο περιοδικό Ελληνισμός του Βορρά τη συνέντευξη που ακολουθεί. Τα θέματα που τίγονται είναι η κατάσταση των πολιτιστικών πραγμάτων στην Ελλάδα σήμερα, ιδιαίτερα στο χώρο του θεάτρου, του κινηματογράφου και της τηλεόρασης που ο Κ. Καστανάς γνωρίζει πολύ καλά.

-Κύριε Καστανά, έχετε πίσω σας μια λαμπρή καριέρα ως πρωταγωνιστής του ελληνικού θεάτρου και συνεργάτης θεατρικών μορφών όπως ο Αλέξης Μινωτής και η Κατίνα Παξινού. Τι έχετε να πείτε για το σημερινό ελληνικό θέατρο και τους πρωταγωνιστές του, συγκρίνοντας με το παρελθόν;

Ισως εδώ θα έπρεπε να αναφερθούμε στον Σαίξπηρ που λέει ότι ο ηθοποιός είναι ο καθρέφτης και το χρονικό μιας εποχής. Έτσι λοιπόν την εποχή αυτών των θεατρικών μορφών που αναφέρατε, μου ήταν πολύ δύσκολο να δω πρωταγωνιστές να μην είναι παθιασμένοι με την τέχνη τους και να την χρησιμοποιούν ιδιοτελώς για προσωπική τους προβολή. Δεν μου ήταν εύκολο να αναγνωρίσω την αλαζονεία και την έπαρση. Υπήρχε βέβαια αλλά πιο πολύ ξεχώριζα την απλότητα και τη

σεμνότητα. Δεν ένιωθα ότι χρησιμοποιούν τους κλασσικούς ας πούμε ή τον Σαίξπηρ περισσότερο για να προβληθούν και να καταγράψουν ένα ρόλο ακόμη στο ενεργητικό τους ανεξαρτήτως πώς τον έπαιξαν.

Το καλό θέατρο που δυστυχώς όλο και περισσότερο τείνει να έχει την ανάγκη του κράτους για να επιβιώσει, επηρεασμένο από το άμεσο και γρήγορο τηλεοπτικό μοντέλο και λόγω συγγενείας, αν θέλετε, υιοθετεί κατά πολύ μεγάλο ποσοστό ως μη όφειλε την τηλεοπτική τεχνική και γλώσσα και αυτή η εξομοίωση και μίμηση πιστεύω πως αποβαίνει απόλυτα ζημιογόνα. Οι λαοπρόβλητοι τηλεοπτικοί σταρ γίνονται και θιασάρχες και ηγούνται θιάσων και αποφασίζουν για το θεατρικό μέλλον. Σήμερα τους βλέπουμε και ως υποψηφίους κομμμάτων.

Φυσικά υπάρχουν καλές παραστάσεις και θα υπάρχουν όσο βρίσκονται καλοί τεχνίτες_ μα αυτό δεν είναι το μόνο ζητούμενο. Πιστεύω ότι σήμερα δεν συναντά κανείς στον τομέα του θεάτρου το σκηνικό ήθος που συναντούσε παλιότερα σε ηθοποιούς ακόμη και μικρών ρόλων και ότι απουσιάζει η δέουσα αξιοκρατία. Και αυτό το τελευταίο δεν θάθελα να εκληφθεί ως καθωσπρεπισμός.

Πολλές φορές λέμε ότι ορισμένοι αλλοεθνείς δεν έχουν ιστορία πίσω τους και έτσι κατά συνέπεια ισοπεδώνουν γενικά πολλά πράγματα και δεν υπάρχει σεβασμός στις καθιερωμένες και αναμφισβήτητες αξίες, κοινώς ότι δεν σέβονται τίποτα, το ίδιο αρχίζει κανείς να διακρίνει και στη χώρα μας ακόμη και στην αντιμετώπιση του άλλου ως φυσικού προσώπου και ως συμπολίτη. Εκλείπει αυτή η ωραία ελληνική λέξη: ΗΘΟΣ. Γι' αυτό κανείς απαιτεί από τον καλλιτέχνη, τον ηθοποιό, για να ποιεί ήθος, πρώτα να το διαθέτει ο ίδιος. Αλλά αυτά ξεκινούν και από τους θεσμούς.

Επίσης υπάρχει μια τρέχουσα πραγματικότητα που δεν μπορεί κανείς να την παραγνωρίσει, ο χρόνος, και πως τον διαχειρίζεται κανείς. Δεν υπάρχει περίπτωση οποιοδήποτε έργο τέχνης και για τέτοιο μιλάμε όταν ετοιμάζουμε μια παράσταση, να μην χρειάζεται χρόνο για να παρουσιαστεί. Απίστευτα πολλές ώρες προβών και ετοιμασίας και πράγματι αυτό φαίνεται στο τελικό αποτέλεσμα όπως φαίνεται και το ετοιμαζίδικο. Δυστυχώς στην εποχή του Pret a porter μόνο ετοιμαζίδικα φοράμε, όλο fast food τρώμε και αυτό, επίσης, φαίνεται δυστυχώς. Το ίδιο, λοιπόν, μοιραία συμβαίνει και στην Τέχνη. Έχει αρχίσει να γίνεται fast art.

Η εποχή που ξεκίνησα να γίνω ηθοποιός με τη σημερινή έχει φυσικά τεράστια διαφορά. Και μη βιαστεί κανείς να πει το στερεότυπο «έτσι δεν ήταν ανέκαθεν;» Όχι ! γιατί όλα αυτά τα χρόνια, από το '64 ας πούμε μέχρι το 2006, είναι πάνω από σαράντα χρόνια, στα οποία έγιναν απίστευτες αλλαγές στα πάντα. Εμείς φυσικά την όποια πρόοδο την γευτήκαμε με καθυστέρηση. Μας ήρθε (για να φέρουμε ένα πικρό παράδειγμα) στην Ελλάδα, σχεδόν μαζί με την τηλεόραση, η δικτατορία που δεν μας άφησε μαζί με τα μύρια όσα κακά που εν αφθονία προσέφερε να πορευτούμε φυσιολογικά. Ανέκοψε κάθε τι δημοκρατικό, υγιές και αυθόρμητο για επτά ολόκληρα χρόνια. Μας όπλισε με χιούμορ όμως θα μου πείτε. Παράλληλα, είχαμε την έλευση των υπολογιστών, τις πυρηνικές προόδους προς το κακό ή το καλό, την κατάρκτηση της σελήνης, την κινητή τηλεφωνία, το Internet και τόσες άλλες εφευρέσεις που καλυτερεύουν ή δυσκολεύουν την εφήμερη παρουσία μας.

Λαμβάνοντας όλα αυτά υπόψη δεν θα πρέπει βιαστούμε να κάνουμε πρόχειρους απολογισμούς. Ένα είναι το σίγουρο. Οτι όλο και περισσότερο οι συγγραφείς δεν ασχολούνται με το θέατρο αλλά με σενάρια. Ολο και περισσότερο ανακαλύπτουμε μια διεθνή μεγάλη ένδεια νέων θεατρικών κειμένων. Εμείς βέβαια έχουμε τον πλούτο των κλασικών ελληνικών κειμένων, που όσο και να τον αντιγράφουν ή να τον λεπτατούν οι άλλοι λαοί παραμένει αναλλοίωτος. Αλλά και ερμητικά κλεισμένος, καταχωνιασμένος θα έλεγα για τους Έλληνες, μιας και εμείς οι ίδιοι σνομπάρουμε και αξιολογούμε την αρχαία ελληνική γραμματεία, κάτι σαν μια παλιά σκονισμένη εγκυκλοπαίδεια που πιάνει άδικο χώρο στην μοντέρνα μας βιβλιοθήκη. Και βέβαια ο εκμοντερνισμός των παραστάσεων των αρχαίων τραγωδιών είναι σαν να φορά φουρό η γιαγιά μας.

Οι νέοι ηθοποιοί -και επειδή υπήρξα για πολλά χρόνια καθηγητής υποκριτικής στη σχολή του Εθνικού Θεάτρου δικαιούμαι ναχω μια ιδιαίτερη ευαισθησία στη θεατρική παιδεία- είναι πολύ πιο καταρτισμένοι και πληροφορημένοι, ως είναι φυσικό, απ' τις παλιότερες γενιές μόνο που διατρέχουν και αυτοί τον κίνδυνο της ταχύτητας και της προχειρότητας.

Την ιδέα του θεάτρου ορισμένοι από μας την παραλάβαμε από τους δασκάλους μας μαζί με την φυγαγωγική του μορφή και ως λειτούργημα. Εγώ δεν θα πάψω ποτέ να το βλέπω έτσι. Αλλιώςτικά βαριέμαι και δεν υπάρχει λόγος να ασχολούμαι.

Ωστόσο, υπάρχουν και θαυμαστές εξαιρέσεις που ανατρέπουν όλη την μεμφιμοιρία μας.

Αρκετές φορές, ως δια μαγείας, συναντά κανείς παραστάσεις που δίνουν ελπίδες και μεγάλη αισιοδοξία που προέρχονται από τη νεολαία μας, παραστάσεις από ομάδες νέων ηθοποιών που εντυπωσιάζουν με την παιδεία που διαθέτουν και ιδιαίτερα με το χιούμορ τους. Βλέπει κανείς με χαρά εξαιρετικούς χορευτές, τραγουδιστές, μουσικούς. Με κάτι τέτοιες οάσεις ταλέντου τείνω να πιστέψω ότι τελικά η τέχνη στην Ελλάδα θα πάει σε καλά χέρια, με την προϋπόθεση ότι θα μάθουμε επιτέλους κάποια στιγμή να δουλεύουμε ομαδικά...

-Λένε ότι η τηλεόραση απέκτησε στις μέρες μας πολύ μεγάλη σημασία σε σχέση με την ενημέρωση, την ψυχαγωγία και την εκπαίδευση του λαού; Από την άποψη αυτή θα θέλαμε να μας πείτε πως κρίνετε τη σημερινή ελληνική τηλεόραση.

Η τηλεόραση από την εποχή που ήρθε στην Ελλάδα προσφέρεται σε πολύ περισσότερα κανάλια απ' όσα αναλογούν σε μια μικρή χώρα και η ποιότητα εξακολουθεί να είναι από αμφισβητήσιμη έως απαράδεκτη, με εξαίρεση εκείνα τα κανάλια και ανάμεσά τους τα κρατικά που εξακολουθούν να παρουσιάζουν αξιόλογα ντοκιμαντέρ, ή σειρές ευπρεπείς και προσεγμένες και με δελτία ειδήσεων που νοιώθεις ότι σέβονται τον πελάτη-θεατή. Βέβαια από τη φύση της η τηλεόραση έχει κάτι το χειμαρρώδες. Ευχή μας είναι να μην σερβίρει κάτι το βορβορώδες. Που, δυστυχώς, δεν το αποφεύγουν οι καναλάρχες με τη δικαιολογία ότι θέλουν να πλησιάσουν τον λαό. Βέβαια αυτό είναι μια τεράστια προσβολή προς το κοινό που όμως δεν οφείλει να δέχεται σκουπίδια κατά πρόσωπο. Το κοινό έχει απλά το δικαίωμά του στην ποιοτική ψυχαγωγία αυτήν που προάγει τον πολιτισμό. Βέβαια το κακό που

μπορεί να κάνει η τηλεόραση πέρα από την παραπληροφόρηση είναι και η διαστρέβλωση του γούστου και της ποιότητας του ουσιαστικότερου μέσου επικοινωνίας μας απο καταβολής είδους: της ελληνικής μας γλώσσας. Μπορεί κανείς να φτιάξει συλλογή μαργαριταριών. Φυσικά αυτά συμβαίνουν στην τηλεόραση όλου του κόσμου. Όμως, αν ο καθένας κοιτάγε τη χώρα του και φρόντιζε να είναι καλύτερος, πολλά καλά θα είχαμε να αποκομίσουμε και να πετύχουμε και ιδιαίτερα την προάσπιση της ελληνικής γλώσσας, που αποτελεί την ίδια μας την ταυτότητα ως έθνους, πριν καταντήσει κάτι το σπάνιο και δυσεύρετο και σε πλήρη ανεπάρκεια στην εποχή ακριβώς της παγκοσμιοποίησης...

Η τηλεόραση, λοιπόν, επειδή αποτελείται στο ευρύ κοινό είναι αυτή που προσφέρει τα χρήματα... και θέσεις εργασίας. Πολλοί νέοι σπεύδουν να την υπηρετήσουν και δυστυχώς οι περισσότεροι άνευ όρων, γιατί εκεί προσφέρεται και δημοσιότητα άφθονη.

Ενα από τα βασικά προϊόντα της τηλεόρασης είναι και το απατηλό μοντέλο της ευζωίας που σπρώχνει στη γρήγορη εξεύρεση των χρημάτων για να αποκτηθεί. Σαφώς η τηλεόραση έχει μια μεγάλη δύναμη. Έχει το προτέρημα της άμεσης ενημέρωσης και της εικόνας που είναι πολύ θελκτική και μπορεί με καλή χρήση να αποβεί πολύ χρήσιμη.

Και βέβαια οι πολιτιστικές ενημερωτικές εκπομπές, όπου υπάρχουν, είναι απολύτως θετικές, αλλά μέσα στο ποτάμι της πατατομετρίας το ζητούμενο είναι να αλιεύεις το καλό.

Και αυτό είναι εύκολο όταν το πολιτιστικό επίπεδο του κοινού είναι υψηλό...

-Η συμμετοχή σας στον κινηματογράφο δεν είναι τόσο μεγάλη, όσο αυτή στο θέατρο, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Ποιοι είναι οι λόγοι και πώς κρίνετε τον ελληνικό κινηματογράφο της εποχής μας;

Ωστόσο, συγκριτικά, το ραδιόφωνο είναι ένα μέσο που κάνει καλύτερα τη δουλειά του στον τομέα της ενημέρωσης και που έχει προσφέρει κατά καιρούς σπουδαίο έδαφος στη ανθρώπινη φαντασία και παιδεία και φυσικά μιλάμε για επίλεκτα προγράμματα, όπως για παράδειγμα ήταν το Τρίτο Πρόγραμμα της εποχής Χατζηδάκη. Γι' αυτό είχα ασχοληθεί πολύ με το ραδιόφωνο, ιδιαίτερα με εκπομπές θεατρικές και λογοτεχνικές. Βεβαίως τα τελευταία χρόνια έχοντας την εντύπωση ότι ο κόσμος βαριέται να ακούει μπλά μπλά έχουν

μειωμένο ποσοστό εκπομπών λόγου. Κατά την ταπεινή μου γνώμη το κοινό όχι μόνο δεν θα βαριότανε αλλά θα άκουγε εκστατικά τη γλώσσα του να μιλιέται καλά. Όπως στις καλές μέρες ραδιοφώνου που επίλεκτοι άνθρωποι του θεάτρου και της τέχνης επικοινωνούσαμε με κλασσικά και σύγχρονα σπουδαία κείμενα με το κοινό...

Οι ταινίες που είχαμε δει την εποχή που βγήκα στο θέατρο, δηλαδή γύρω στο εξήντα πέντε, εκτός από ορισμένες ξένες, ήταν οι ίδιες οι ελληνικές ταινίες που παίζονται ακόμη και σήμερα στην τηλεόραση. Η διαφήμιση ή αν θέλετε το εμπορικό μέρος της προβολής ενός προϊόντος έχει βάλει κι εδώ το χέρι του. Έχουμε φθάσει να θεωρούμε αυτές τις ταινίες συλλήβδην αριστουργήματα! Όλοι όσοι εμφανίζονταν είναι μεγάλοι ηθοποιοί, οι σκηνοθέτες είναι μεγάλοι και πάει λέγοντας. Ας ήταν κατά το πλείστον μίζερες, πρόχειρες με χιλιάδες λάθη και με έλλειψη γνώσης ακόμη και του κινηματογραφικού αλφαβήτου. Γυρίζονταν εν αφθονία και με ευκολία. Ήταν κάτι ανάλογο με τα εκατοντάδες αμανέδικα τραγούδια που ωστόσο ηχογραφούν, θέλουμε δεν θέλουμε, τους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους. Μια ανάλογη σκουπιδοπαραγωγή. Πρέπει λοιπόν νάχει κανείς μεγάλο σθένος και αντοχή για να ανθίσταται καθημερινώς. Αλλά και να ξεχωρίζει μερικά πράγματα και να μην τα βάζει όλα στο ίδιο σακί.

Ορισμένες παλιές ταινίες απ' αυτές, αν είχαν και έχουν ακόμη επιτυχία, οφείλεται στο ότι ήταν αγνές και με απλό τρόπο παρουσίασαν την ηθογραφία μιας εποχής. Είχαν την τύχη να υποστηρίζονται από σπουδαίους κωμικούς του ελληνικού θεάτρου όπως ο Λογοθετίδης, ο Χόρν, η Λαμπέτη, αλλά και ο Αυλωνίτης, ο Τσαγανέας, η Βασιλειάδου, ο Φωτόπουλος και ο Ηλιόπουλος, ο Σταυρίδης και άλλοι.

Φυσικά δεν μιλώ για σκηνοθέτες πρωτοπόρους και άξιους σαν τον Τζαβέλλα, τον Κούνδουρο, τον Κακογιάννη, τον Αγγελόπουλο αλλά και το Σακελλάριο με τα εξαιρετικά του σενάρια και αρκετούς άλλους που μέσα στη λαϊκίστικη υπερπαραγωγή των χιλιάδων ταινιών πάλευαν να βρουν τα μέσα για να σταθούν και να επιβιώσουν. Μην ξεχνάμε ότι τότε πλησιάζαμε την παραγωγή του ινδικού κινηματογράφου σε ποσότητα.

Οι σκηνοθέτες στη δική μου γενιά στις δραματικές ταινίες έφαχναν ή για ερασιτέχνες ή για κινηματογραφικούς ηθοποιούς λες και είχαμε την παράδοση του Χόλιγουντ. Έχοντας σπουδάσει το αντικείμενό τους ως βοηθοί κοντά

Antidiskrimineringsbyråerna i Stockholm

av Fontas Pagalias

SIOS, samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige är ett partipolitiskt och religiöst obunden organisation för 16 etniska riksförbund (www.sios.org). SIOS driver nu två antidiskrimineringsbyråer (e-post: adb@adb-stockholm och syd@adb-stockholm.org).

Julio Fuentes, projektledare för Antidiskrimineringsbyrå Stockholm

När startade verksamheten?

Antidiskrimineringsbyrå Stockholm startade hösten 2002. Byråerna finansieras genom årliga regeringsbeslut. Integra-

tionsverket har fått i uppdrag att hantera bidragen. Verksamheten går ut på att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder. Byråerna arbetar dels med att stödja individer som utsatts för diskriminering, dels med opinionsbildning, information och utbildning om diskriminering.

Hur många personer arbetar på byråerna?

Varje byrå har 1,5 heltidstjänster. Totalt arbetar fem personer, varav en jurist som arbetar på båda byråerna. För tillfället finns även en praktikant.

Finns det flera byråer i Sverige?

Det finns ytterligare ett 20-tal byråer i olika delar av landet.

Hur ser ni på diskriminering?

Diskriminering handlar i främsta hand om makt. De som diskriminerar har makt att särbehandla andra på ett negativt sätt. Individer diskriminerar andra, men de gör det inom ett system och i ett sammanhang. Ofta tänker de inte att de diskriminerar, eftersom de följer invanda rutiner och tankemönster. Därför är förnekelsen att diskriminering förekommer inom den egna verksamheten ganska vanlig. Det gäller att

förmå ledarna och cheferna att se verksamheten med kritiska ögon och handla om det finns brister. Diskriminering är inte endast slöseri med resurser, den skapar utanförskap och ökar klyftorna i samhället. Det finns även en slags uppgivenhet bland dem som känner sig diskriminerade och dessa anmäler inte diskriminering. Det är något vi måste ändra på. Vi måste öka antalet anmälningar så att alla inser allvaret. Först då kan vi kräva skarpare lagar än de vi har idag.

Valerio Re, projektledare för Antidiskrimineringsbyrå Stockholm Syd

När startade ni verksamheten och hur ser verksamheten ut?

SIOS fick år 2005 medel för att starta en byrå vars verksamhet skulle omfatta verksamhet södra delen av Stockholms län. Antidiskrimineringsbyrå Stockholm Syd finns idag i Haninge, Huddinge och Botkyrka. Just nu pågår en seriös diskussion med Södertälje kommun om etablering av en antidiskriminering verksamhet i kommunen.

I Haninge finns vi fyra timmar en dag i vecka, varje torsdag. I Botkyrka kommun finns vi på medborgarkontoret i Alby centrum. I Huddinge kommun finns vi i en lokal nära centrum.

I dessa kommuner tar vi hand om enskilda ärenden, och samtidigt bedriver byråen en omfattande föreläsning- och utbildningsverksamhet för föreningar, organisationer och kommunala verksamheter. De flesta av våra ärenden (70%) handlar om etnisk diskriminering på arbetsmarknaden och trenden har hållit i sig i alla år.

Ola Sundström, jurist på byråerna och ansvarig för den del av verksamheten som har att göra med hantering av individuella ärenden

Hur många personer hjälper ni varje år?

Det är förstås lite olika. Under 2005 hade vi 190 ärenden på de två byråerna. Ett ärende innebär att någon tar kontakt med oss och vi agerar på lämpligt sätt. Alltså mer än att bara hänvisa till någon annan.

Vilka vänder sig till er för att få hjälp?

Det är mest personer som diskrimineras på grund av etnisk tillhörighet.

Vad kan ni göra för att hjälpa den som blivit diskriminerad?

Vad vi alltid gör är att vi försöker boka in ett personligt möte med den som känner sig diskriminerad. Vi försöker reda ut vad som har hänt, se om det är fråga om sådan diskriminering som lagstiftningen förbjuder, och slutligen se hur vi bäst kan hjälpa den enskilda i det specifika ärendet. Det kan röra sig om att kontakta den som diskriminerats och försöka medla mellan parterna och slutligen kan det bli fråga om en anmälan till någon av de fyra ombudsmännen.

Kan inte byråerna gå till domstol?

Nej, inte som det ser ut i dag. Ombudsmännen och facket kan driva sina medlemmars ärenden, men byråerna har inte sådana befogenheter. Vi skulle kunna agera som juridiska biträden i en domstols-process, men vi saknar ekonomiska möjligheter att lägga ner så mycket tid på enskilda ärenden. Vi vill inte heller hamna i en situation där enskilda riskerar bli ansvariga för att betala höga rättegångskostnader om de förlorar i domstol.

Var blir människor diskriminerade?

De som vänder sig till oss har oftast problem på sin arbetsplats. Därefter kommer problem med myndigheter. Försäkringskassan och socialtjänsten blir ofta anmälda till oss. Jag tror det beror på att deras arbete handlar mycket om maktutövning mot individer. De som arbetar inom dessa myndigheter har väldigt stor makt över människors liv och människor är utlämnade åt deras bedömningar.

Hur kommer ert arbete påverkas av den nya regeringen och nedläggningen av Integrationsverket?

Vi är lite oroliga när Integrationsverket läggs ner, men i regeringens budget finns utrymme för verksamheten även för 2007. En tänkbar lösning är att anslagen fortsätter men delas ut av en annan myndighet än Integrationsverket. Det är förstås en politisk fråga.

Συνέχεια από τη σελ. 15

σε πεπειραμένους τεχνίτες στην αρχή δεν ήθελαν ή φοβόνταν να πάρουν στοιχεία από άλλους τεχνίτες του θεάτρου, ας πούμε, για να βρουν και να μάθουν και οι ίδιοι τον κώδικα υποκριτικής που θα αποτελούσε το συνδετικό κρίκο του θεατρικού με το κινηματογραφικό παίξιμο. Ομολογώ ότι είχα αυτήν την αίσθηση τότε, γι' αυτό αρνιόμουν να παίξω στον κινηματογράφο αν και είχα διάφορες προτάσεις. Δεν ήθελα να αντικαταστήσω κάποιο άλλο φθαρμένο είδωλο της εποχής, γιατί απλώς ήξερα ότι δεν θα μπορούσα να έχω λόγο σε ότι θα μου συνέβαινε. Εξάλλου ήμουν πολύ βυθισμένος στις μελέτες και στις πρόβες σε μεγάλους ρόλους στα θεατρικά έργα που έπαιζα που θεωρούσα άνευ λόγου τη συμμετοχή μου στις λεγόμενες εμπορικές ταινίες. Πιστεύω ότι μετά την παρακμή αυτού του εμπορικού κινηματογράφου, που έξω από τα αυστηρά σχόλια διασκέδασε ένα ευρύ κοινό, οι οργισμένοι νέοι σκηνοθέτες έδιωξαν για καιρό απ' τις αίθουσες το κοινό με ακαταλαβίστικες ταινίες, δήθεν κουλτούρας, αντί να αφηγηθούν την ιστορία τους απλά και με δικά τους λόγια. Ετσι και αφού αυτή η δυσλεξία δεν απέδωσε άρχισαν να μιλούν ανθρώπινα και νάσου ο κόσμος ξανά στις αίθουσες. Εγώ υπήρξα παρατηρητής σ' αυτά

όπως είμαι και τώρα. Πιστεύω πως η Τέχνη, εκτός από χρήματα, το λιγώτερο που απαιτεί από τους εργατές της είναι κοινή γλώσσα και συνεννόηση. Όσοι την βρίσκουν προχωρούν.

"Innan året är slut ska jag ha gift mig!"

av Jan Henrik Swahn

Eftersom jag var kättare fick jag betala dubbla priset för mitt visum till munkstaten. På så sätt var jag unik. De övriga var greker, serber, ryssar och möjligen rumäner. De var pilgrimer.

Bussen från det sjabbiga hotell Akropol hade avgått prick fem på morgonen, äntrats av munkar, och snart hade femtio otvättade skägg impregnerat luften. Nu väntade vi på båten. En galning togs om hand av polis, hamnvakten försökte strypa en krimskramssäljande ung munk, småväxta män med förkrympta, utstående öron vaggade av och en kring väldiga serber med björnmössa. Min vän Dimdim såg sig omkring och undrade, var vi verkligen på väg till ortodoxins heliga ark eller var detta en präm för galärer? Udda, grovhuggna ansikten vart man såg. Det är väl de här som är de vanliga människorna, tänkte jag, de som bygger upp landet, den tysta majoriteten, så svår att få syn på för en del.

Det mest påtagliga när vi stod och frös uppe på däck var avsaknaden av kvinnor. Under hundratals resor genom åren hade Dimdim ältat sin rädsla för att binda sig och frågat ut mig om äktenskapet, alltmedan han kommenterade alla kvinnor han såg, men nu ville han verkligen gifta sig och då var ju Agion Oros ett bra resmål. En förberedelse om man så ville, eller ett avsked. Fast jag kunde slå mig i backen på att de flesta av männen ombord flytt från sina fruar för att få ha lite kul, inte med munkarna men på ditresan och hemfärden, så att säga.

Efter att ha lagt till vid ett tiotal kloster nådde vi ändhållplatsen, klev ombord på en buss och åkte upp till huvudstaden, ett Klondyke med sprit och motorsågar i skyltfönstren. En ryss försökte köpa en motorsåg på kredit. "Jag lovar, med en sådan kan jag tjäna mycket pengar här och då kommer jag tillbaka och betalar på direkten." Men den gubben gick inte. Vi tittade på kar-

tan och bestämde oss för att vandra en mil och sedan söka natthärbärge.

Efter halva sträckan tvingades jag visa helig ilska för att Dimdim skulle röra på påkarna. Vi gick längs havet på slingrande, leriga vägar, med ett ängsligt öga mot solen som inte fick gå ner innan vi kom fram, för då skulle vi inte bli insläppta. Dimdim pratade maniskt om kvinnor och mat, våra närmast lagstadgade samtalsämnen. Blixtlåset på min ryggsäck gick upp av sig själv utan att jag märkte det och när jag märkte det saknades necessär, mössa, vantar och bomullen jag packat ner som skydd mot snarkande pilgrimer. Det fanns ingen tid att gå tillbaka och leta.

Vi hastade flämtande mot klostret med de sista solstrålarna allttjämt spretande bakom oss. När vi skulle skriva in oss i boken började munken som vaktade över den muttra om en artikel han just läst, om homoseksualitet i Holland. "Vart är vi på väg?" utbrast han och sneglade på oss. Ingen reaktion. Vi visade inte med en min vad vi tyckte.

Under kvällsvarden hölls en predikan om hur kvinnor bör vara. Jag var hungrig och åt långsamt av den enkla maten. Jag ville verkligen njuta av allt det som bjöds. Det kompakta brödet, det lilla glaset vin, den rivna vitkålen och makaronipuddingen. Men innan jag kommit halvvägs var predikan slut och alla beordrades upp i stående. Korstecknen fortplantade sig runt långbordet som en sorts religiös variant av "vågen". I panik stälpte jag i mig vinet, fyllde fickorna med brunprickiga äpplen och jagades ut ur helgedomen av en lång munk. Läggsdags klockan åtta men innan dess haffades jag av en man som med händerna fromt knäppta över magen som spännet på en kappsäck berättade sitt liv för mig, om hur han som sexåring gick med låda på magen och sålde cigaretter, om hur han sedan växte upp i armod, gifte sig och fick den ena dottern efter den andra. Här i denna klosterbyggnad avlade han löftet om att döpa sin son på det heliga berget, om han bara fick en. Då fick han det. Och tog med sonen hit och döpte honom. Men vad var det för en son, en odåga var han, snart trettio och höll bara på med spel och datorer och TV, ville inte binda sig och hade mobiltelefonräkningar på flera tusen varje månad. Nej, tacka visste han sina döttrar, dem hade det gått bra för i livet.

Halvfem på morgonen gick vi varv efter varv bland ylande katter på klostergården. Frukosten bestod av oliver och en mugg kaffe. Efteråt letade vi upp två platser nära kaminen inne i kyrkan och lyssnade på växelsången. Som i en opera av Wagner fast utan musik och utan toner, utan ljus, utan Wagner. Långsamt vande sig ögat vid mörkret. Kåpor hängande likt fladdermöss i korstolarna fick liv och svävade ut över stengolvet. Så-

som burna av luftiga relikskallar från förr, tänkte jag. Vi hade tjuugoåttan kilometers lerig väg framför oss, veckad som bälgen i ett hoppresat dragspel. I vecken forsade vatten från berget, munkarnas amfibiejeepar sprinklade bergväggen med smältvatten vid forceringen, själva hoppade vi stav, kastade ut stenar framför oss eller vadade med skodon hängande ur munnarna. Dimdim gick ut hårt. Efter en mil ville han att jag skulle gräva fram kartan ur ryggsäcken, där avstånden mellan samtliga kloster var uppmätta med en decimals noggrannhet. Jag sökte och fann att kartan var borta liksom alla rena strumpor och kalsonger. Återstod en provkarta på dålig planering: paraply, plastofflor, varm tröja, gammalt grovbröd. Dimdim hade inte blivit av med så mycket som en strumpa. Han oroade sig för sitt liv. Det blev allt svårare att förföra kvinnor och ändå värjde han sig för möjligheten att få en rik och intelligent skönhet med sig i boet på heltid. Gå, sa jag till honom. Var det plötsligt jag som hade skäl att sända ett tack till berget? Lycklig hade jag stått på ett tak och sett ut över havet, med kofot i hand. I nästa stund hade taket förvandlats till en falllucka, jag föll handlöst tre meter och landade på rygg i en sjömansbåt med locket uppfällt, som till en fix och färdig begravning. Stjärten vätskande svullen och svartare än en spisplatta. När jag vände mig i sängen påminde mitt rörelsemönster enligt Dimdim om det man finner hos en nyss överkörd mask. Men jag travade på och det var han som fick tigga sig till vila.

Klosterportarna smällde igen bakom oss och vi fick druvsprit och kaffe. Anakoreten berättade om onda andar han fördrivit ur folk; hoppande paddor och andra djur som funnit för gott att fly ur grottan genom dess trånga öppning. Och där var ryssen, utan motorsåg. Han pekade på mig och sa han behövde en vänsterhänt kompanjon. Jag drog mig undan, anvisades ett sovrum med åtta britsar, valde sängen längst in, gick i kyrkan och lät dåren vi mött vid havet vända blad i minnen. Eremitboningar påminnande om lyxvillor men utan carport, utan bil, utan hund, utan rosa statyer i trädgården. Ruiner från olika sekel, så läckert infogade bland klipporna, men vad skulle man med det i en stat med badförbud? "Dröm inte ens om att bada", stod det i broschyren. En vän hade bott här med gasollampa och whisky gömda i bagen – tänt den i smyg och smuttat om natten och skrivit, han älskade platsen. Slapp dock kyssa relikben och höra tal om kätterska läror. En munk som hörde jag var svensk tvingades svälja.

Middagen väntade. Jag var beredd på att äta ikapp med döden själv. Makaronipudding, här kommer jag. Och vinet, vinet, jag kunde inte vänta. Det var som att dricka vinäger. Jag smulade surbröd i bönsoppa och åt tappert. Munkarna, drack de, åt de av detta, eller

åhörde de bara predikan? De hade mandariner i sina skålar medan vi fick nöja oss med äpplen, annars ingen skillnad. Åh, att få vistas enskilt i ett kloster, långt borta från storstadens härjningar, att få hugga i och dra och dricka sitt bergste, läsandet en from betraktelse, kanske Montaigne, var det inte så jag brukade tänka? Nu var klockan sju och det var läggdags.

Jag vaknade halvtvå. Tre stycken vandrare tränade med mördande precision på sin snarkning. Där fanns den korta trumpetstöten, följd av ett borttynande utblås och några sekunders dödsblek tystnad. Så kom dragbasunen, med tungrots-r på både in och utsug. Och så slutligen bastuban, med glapp i systemet så att man aldrig visste när det tog skruv. Men det värsta utblåset stod mannarnas uppsvällda tarmar för, varje gång de vred sig i sömnen. Bönsoppans kvalmiga efterlukt hängde över britsarna. Jag klädde på mig och gick genom natten till kyrkan.

Det hann bli lunchtid och inte ett ord från Dimdim om damer. Vad var det som hände? Löftet om att gifta sig innan året tog slut, var det värt något? Jag var nu ortodox ut i fingerspetsarna, gjorde inte längre kors-tecken med vänstern som i början, kysste jungfrubilder och döds-skallar som om jag inte gjort annat och föll på knä utan att någon såg jag var svensk. Att vara kättare och ensam bland rätttroende är inte så lätt, det kostar att svälja sin tanke, sin bakgrund. Till lunch makaronipudding och vitkål men inget vin gudskelov. Jag tuggade på en brödbit och kände hur jag fick feber. Jag kunde inte äta, kunde inte stanna, måste rusa ut för att få luft.

Dimdim föreslog munktaxi och jag sa inte emot. Det sista jag såg var ryssen, full som en alika. I minibussen upptäckte jag att min kamera var borta. Alla vackra bilder av det heliga, snöklädda berget, av det blånande havet, av den på framtiden grubblande Dimdim, puts väck! Men paraplyet, tröjan och plastofflorna låg kvar. Och i minnets liggare bläddrade dåren, den förrymda straffängen, narkomanen, fiskaren och suputen fram och tillbaka bland sidorna.

Vi inledde återfärden till vårt hotell Akropol. Drack starköl på båten och lät mäsarna fånga fickornas bröd i flykten. Sov på bussen och drömde om kvinnor och en ny tandborste. Duschade, läste invandrarhatet i klädska-pet, bytte till rena kläder, tvättade upp mitt enda par strumpor i handfatet och satte dem våta på fötterna. Vi var gudar och som gudar gick vi på bar och drack konjak. På kvällen fyllda bläckfiskar, kolgrillade sardeller, kikärtsröra, tomat-sallad och vitt vin i kannor som ständigt fylldes på nytt.

Men sent blev det inte, vi var trötta.

Möjligheternas tid

Av Nikolaos Tziampazis

Nu var det dags igen. År efter år vid den här tiden händer något märkligt. Människorna i vår del av världen drabbas av något slags underlig masspsykos. Det är mycket sällan som de flesta människor nästan samtidigt gör likartade saker men vid den här tiden på året så händer det.

De flesta äter samma slags mat, utropar samma slags lyckönskningar och köper samma slags varor. Man gör det för att fira en mycket speciell händelse som inträffade för lite mer än två tusen år sedan. Ändå är det ganska få som egentligen bryr sig om händelsen i sig, budskapet, eller vad det innebär. Det är nuet, själva firandet, som är i centrum.

Trots att firandet är den största religiösa högtiden för religionen som dominerar på våra breddgrader har den onekligen sekulariserats på ett anmärkningsvärt sätt. Man behöver inte ens vara religiös för att fira den och även om man är det men bekänner sig till en helt annan troslära går det lika bra. Häromdagen hörde jag hur en muslim och en hindu lyckönskade varandra inför firandet.

Traditioner, religiösa eller profana, kan när de har förlorat sin ursprungliga betydelse och sitt innehåll och har omvandlats till en orgie av konsumtion och frosseri, lätt få global utbredning bara de är profitgivande. Inga gränser är heliga för globaliseringen. Å andra sidan, hur mycket man än önskar det, kan man inte förbli oberörd för man är tvungen att vara med i firandet på ett eller annat sätt.

Uttrycker man sina invändningar får man genast svaret att firandet är en viktig tradition som man bara inte får ignorera. Men det som är mest anmärkningsvärt och tragikomiskt är att gestalten vars födelse man firar och dennes budskap blir allt mindre viktigt vid firandet och omnämns sällan eller inte alls. En annan gestalt, iklädd en rödfärgad dräkt som designades av ett ökänt läskedrycksföretags reklamavdelning någon gång på trettioalet, har tagit över och blivit centralgestalten.

En opinionsmätning om popularitet och vad som är viktigast med firandet skulle nog vara mycket avslöjande och visa vad det egentligen handlar om. Förberedelserna inför firandet tar sin tid. Under ett par veckor innan och även under firandet går det åt mycket skosulor, svett, nerver, tårar, magmediciner och energi. Både mänsklig- och elenergi. Först och främst gäller det att planera, prioritera och därefter handla. Allt detta i rätt ordning naturligtvis. Skyltfönstren blir

extra lockande och de räntefria avbetalningarna skördar många offer.

Typiskt nog, av någon oförklarlig anledning, blir alla åtråvärda varor mycket mindre värda strax efter firandet. Kan inhandlas i affärer till halva priset. Den här tiden är trots allt möjligheternas tid. Alla får möjligheten till något. Visserligen blir en hel del människor under denna tid ännu fattigare medan andra tjänar riktigt mycket pengar men det hör till traditionen och marknadsekonomin. Som sagt det är möjligheternas tid för alla. Barnen får möjligheten till extra rättstavningsträning när de kämpar med sina önskelistor. Deras försök att övertala föräldrarna att köpa åt dem både det ena och det andra är utmärkt övning i argumentationsteknik och marknadsföring och ger dem viktiga resurser inför deras framtida yrkeskarriär.

Dessutom får de en extra lektion i hushållsekonomi när de senare upptäcker vilka önskemål som var realistiska.

Tillbaka i skolan efter lovet har barnen möjligheten att mäta sitt värde genom att jämföra presenterna de fick under firandet.

De som bestämmer och vakar över oss får möjligheten och tar tillfället i akt att genom massmedierna skicka varma och hjärtliga hälsningar till oss alla som om de vore våra gamla kära vänner. Deras hälsningar inkluderar oftast också information om vad vi bör förvänta oss i framtiden och anvisningar om hur vi bör vara så att de inte blir besvikna på oss och därmed tvingas att lämna oss i sticket och välja att regera över andra istället. Man blir nästan tårögd. Kan man bli annat än salig när man hör en känd, före detta Texasbo, förklara hur mycket som han tänker på oss alla och hur han värnar om oss? Det är snudd på en riktig kärleksförklaring ända in i döden.

Den här tiden är först och främst gemenskapens, omtankens och kärlekens tid. De människor som har familj, kära och vänner får känna ännu större gemenskap tillsammans med dem. De andra får stå sitt kast. De får känna sig ännu mera ensamma och utstötta men det sägs ju att det är självförvållat. Några av dem, lyckans ostar, får känslomässiga eller materiella allmosor när några barmhärtiga samariter plötsligt minns att de finns till. De är bortglömda redan dagen efter men vem bryr sig. Ändå har de fyllt en viktig funktion. De har gett vissa godhjärtade människor möjligheten att lätta lite på sitt samvete och leva på det minst ett

är framåt. Det hör till, det är tradition, att vid den här tiden vara givmild och ge allmosor. Eller att ge tillbaka en obetydlig del av det som man har stulit under föregående år.

Ensamstående föräldrar med dålig ekonomi, oftast kvinnliga kommunalarbetare och handelsanställda, får under den här tiden den unika möjligheten att åstadkomma underverk. Det är en mycket fin möjlighet som de får.

Vi bör inte glömma att utträttande av underverk är en mycket viktig merit för dem som är aspiranter till att bli helgonförklarade någon gång i framtiden. Det rör sig inte om att mätta tusentals människor med bara några få fiskar och brödlimpor. Men de lyckas, på ett övermänskligt sätt, trots obefintliga resurser med att ge klappar till sina barn och samtidigt både kunna ha mat på bordet och betala hyran. Blir ingen av dem helgonförklarad i den närmaste framtiden bör åtminstone någon av dem få Nobelpriset i ekonomi.

De som älskar amerikanska filmer och tycker det är för lite med att bara nittio procent av samtliga filmer som visas på TV är just amerikanska får extra möjligheter under den här tiden. Dessutom om de tycker om riktigt bra filmer får de extra utdelning. Filmer där karlar är karlar och kvinnor är vackra, sexiga kvinnor och där rättvisan och moralen alltid segrar

och alla kramas och är lyckliga i slutet (de onda är inte med i slutet för då är de antingen döda, stendöda, dödade, avlidna eller i värsta fall bara krigsfångar). Och inte minst får alla dessa filmälskare möjligheten att få fördjupad inblick i hur saker och ting fungerar i möjligheternas land så att de lär sig.

Det är som sagt en tid som man skall känna sig gladare, lyckligare och ge och ta emot gåvor, kramar och lyckönskningar. Om det dessutom råkar bli riktigt kallt ute så att snön faller och allting blir vitt som vårt samvete är lyckan fullbordad. Allting blir mycket mer magiskt och sagolikt. Kylan ute värmer oss inombords ännu mer. Att några fler uteliggare får frysa ihjäl bör naturligtvis inte på något sätt störa den sinnesfrid som vi skall känna under den här tiden allt enligt vad traditionen påbjuder.

Allt detta och mycket mer händer för att fira någons födelse för lite mer än tvåtusen år sedan. En onekligen mycket stor och viktig händelse med tanke på vad han senare predikade och vad som har åstadkommits i hans namn. Jag är säker på att han, om han tillfälligtvis bara var en vanlig människa, skulle vända sig i graven och ta avstånd från sig själv om han visste hur hans födelse firas och utnyttjas.

Men det sägs att han var en gud och dem vet man inte alltid var man har.

ACCEPTERA ALDRIG DISKRIMINERING!

**Diskriminering på grund av kön,
funktionshinder,
sexuell läggning, etnicitet
eller trosuppfattning
är förbjuden enligt lag.**

För information, kostnadsfritt råd och stöd, kontakta:

adb

**antidiskrimineringsbyrån
stockholm**

Antidiskrimineringsbyrån
Stockholm
Tfn: 08-643 09 88
e-post: adb@adb-stockholm.org
www.adb-stockholm.org

adb

**antidiskrimineringsbyrån
stockholm syd**

Antidiskrimineringsbyrån
Stockholm Syd
Alby: Tfn: 08-539 911 10
Huddinge: Tfn: 08-689 70 60
e-post: syd@adb-stockholm.org
www.adb-stockholm.org

Antidiskrimineringsbyrån i Stockholm och Stockholm Syd drivs av SIOS
– samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige. www.sios.org

Cigell AB

Τηλ. 08-580 200 80
Φαξ 08-500 200 11

Διεύθυνση:
Veddestavägen 13,
175 62 Järfälla

e-post: info@cigell.se

Το γραφείο μας είναι στη διάθεσή σας.
Αναλαμβάνουμε κάθε είδους λογιστική εργασία.

**Φορολογικές δηλώσεις, κράτημα λογιστικών βιβλίων,
ετήσιους ισολογισμούς κ.λπ.**

Εχουμε συνεργασία με πεπειραμένους λογιστικούς οίκους.

συνέπεια-ευθύνη-ταχύτητα-τάξη

Επικοινωνείτε με την Λένα ή τον Καριοφύλλη

TRAVELLER
OF THE WORLD

Θεσσαλονίκη

Λ. Νίκης 3, 5ος όροφος
τηλ. 2310 257 255
φαξ 2310 256 942
www.traveller.fr

Välkommen till förskolan

DELFI

Delfi är en förskola med grekiska förtecken belägen
i Nordvästra Stor-Stockholm med skogs-
och åkermark inpå knutarna

Verksamheten bedrivs av fyra anställda
Barngruppen består av en syskongrupp i åldrarna 1,5-5 år.

Tvåspråkigheten står i fokus:
identitet, språk och lärande

Våra riktlinjer är att:

- grundlägga och förankra de värden som vårt samhälle vilar på
- arbeta för individens okränkbarhet, frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen
- fira både svenska och grekiska traditioner
- servera hemlagad mat
- ge ansvar, trygghet och glädje

Äntligen har vi lediga platser
så du är välkommen att ringa
eller skicka e-post till:

Adress: Risingeplan 32, 163 68 Spånga Tensta
Tel 08-361462, 070-729 37 61
e-post:delfi@telia.com

Απ' ευθείας πτήσεις στην Ελλάδα

Rådmansgatan 59
113 60 Stockholm
Tel. 08-441 46 46
Fax 08-27 54 70
www.mvgtours.se

Domnarvsgatan 11
163 53 Spånga
Tel. 08-564 700 11
www.vikingairlines.com

TRAVELLER
OF THE WORLD

Θεσσαλονίκη

Λ. Νίκης 3, 5ος όροφος
τηλ. 2310 257 255
φαξ 2310 256 942
www.traveller.fr